

Se bo Fanfaniju SZ po Brežnjevu: Kam? posrečilo?

Predsednik republike Pertini je poveril nalogo za sestavo nove vlade predsedniku senata in enemu najbolj znanih predstavnikov krščanskodemokratske stranke Fanfaniju. Njegovo imenovanje so soglasno predlagali tajnik Krščanske demokracije De Mita in njegovi najožji sodelavci med posvetom na Kvirinalu. Krščanskodemokratski tajnik je v izjavi za tisk naglasil, da se njegova stranka odločno protivi razpisu predčasnih političnih volitev in da predlaga vlado, ki bi bila kos izredno težavnim gospodarskim in socialnim problemom v državi.

Zdaj je očitno, da so padec Spadolinijeve vlade povzročili socialisti, ki so dose-danjemu ministrskemu predsedniku javno očitali hude pomanjkljivosti pri opravljanju njegovih dolžnosti in izvrševanju njegovih pravic. Ni sicer znano, kakšne naj bi bile dejansko te pomanjkljivosti, saj so bili socialisti pri tem silno nejasni, vendar se ne moremo ubraniti vtisa, da je socialis-tom šla predvsem na živce Spadolinijeva popularnost, iz česar se je porodila boja-zen, da bi na prihodnjih političnih volitvah utegnil ministrski predsednik Spado-lini zasenčiti socialističnega tajnika Craxija in dobiti glasove za svojo republikan-sko stranko prav iz tistih plasti volilnega zbora, na katere računajo socialisti.

Socialistično vodstvo ali vsaj skupina, ki se zbira okrog ministrov Formice in De Michelisa, že od letošnjega poletja nam-reč ne skriva želje in tudi prizadevanj, da bi se sedanji parlament razpustil in da bi se čimprej razpisale državnozbornske volit-ve, ker je prepričano, da je napočil čas, ko ima socialistična stranka možnost, da se znatno okrepi in da preneha biti poli-tična sila, ki okrog sebe lahko zbere le 10 odstotkov glasov, kar je odločno premalo v primerjavi z obema glavnima italijanski-ma strankama (Krščansko demokracijo in komunistično partijo) in zlasti odločno pre-malo v primerjavi z ambicijami Craxija in tovarišev, ki se smatrajo — ali vsaj tako se zdi na zunaj — za »edine rešitelje do-movine«.

Težko je danes predvidevati, ali se bo Fanfaniju posrečilo sestaviti novo vlado a-li ne. Gre vsekakor za politika, ki mu ne moremo zanikati niti sposobnosti niti osebnega poguma, kot je že nekajkrat dokazal v svoji zares dolgi politični karieri. Vseka-kor lahko predvidevamo, da bo možakar naredil vse, kar je v njegovi moči, da iz-polni nalogo, ki mu je bila poverjena.

Po našem bo Fanfani še najtrši oreh prav za socialiste, ki mu bodo težko odklo-nili sodelovanje v vladi, saj bi se v tem

dalje na 2. strani ■

Smrt Leonida Brežnjeva je bila hitra, ni pa bila presenečenje. Že mnogo časa se je vedelo, da je hudo bolan, padal je iz ene krize v drugo, a je vztrajal na svojem mestu, čeprav se je pogosto zdelo — ob priložnostih, ko so ga kazali po televiziji — da se lahko drži pokonci le z največjim naporom volje ali napol omamljen od zdravi-l in da bo izgubil ravnovesje, kakor hitro se bo premaknil. Vsekakor ga je te-levizijski snemalec vedno takoj izpustil iz vidnega polja in se šele čez čas previdno povrnil k njemu, kakor da se hoče pre-pričati, če še stoji pokonci. Tako se ga spominjamo na tribuni z moskovske olim-piade in z vsakega nastopa v javnosti, vse do zadnjega. Človek se zgrozi, ko prebere zdravniško poročilo ob njegovi smrti: ka-ko je mogel človek s tako arteriosklerozo in s tako poškodovanim srčnim ožiljem sploh vztrajati toliko časa na tako odgo-vornem mestu? Ali se ni zavedal svojega stanja? In drugi niso vedeli zanj? Kako je mogoče, da drži prst na gumbu, ki lahko sproži atomsko vojno, tako bolan človek, ki se mu lahko začne zaradi arterioskle-roze tudi blesti?

Zakaj ga niso prepričali, da bi v inte-resu lastnega zdravja in v prid interesom sovjetske države ter svetovnega miru od-stopil že prej ter se šel zdraviti v kak do-ber sanatorij? Skrivnost! Očitno je oblast tako sladka, da se ji noben diktator noče odreči, če ni k temu prisiljen od upora

ali od smrti. Državne koristi ali celo bla-gor ljudstva in celotnega človeštva sta mu pri tem malo mar. S tem nočemo reči, da je bil Brežnjev najhujši in najznačilnejši primer vztrajanja na oblasti. Znani so še veliko hujši primeri, toda Brežnjev je bil eden od dveh mož s prstom na atomskem gumbu. V kakšnem stanju je ožilje onega drugega? Lahko samo upamo, da v bolj-šem. V ZDA je javnost vsaj pravočasno obveščena o boleznih svojega predsedni-ka, poleg tega, da Združene države niso totalitarna diktatura in da je predsednik neprestano izpostavljen kritiki tiska, opo-zicije in sploh vse javnosti

Z nekoliko začudenja je sprejela za-hodna, najbrž pa tudi vzhodna in celo sov-jetska javnost vest, da je bil že 48 ur po smrti Brežnjeva izvoljen njegov nasled-nik, Jurij Andropov, do nedavnega šef poli-tične policije KGB. To službo je oprav-ljal 15 let in če mu jo je Brežnjev pove-til, je moral pač imeti veliko zaupanje vanj. To in pa dejstvo, da je bil poldru-go desetletje šef politične policije, ob ka-tere imenu začuti vsakdo nadih nečesa grozljivega, ne obetata, da se bo v poli-tiki Sovjetske zveze kaj bistvenega spre-menilo. Kvečjemu bi lahko pričakovali ka-ko spremembo na slabše, kajti šefi poli-tičnih policij so sami njihovi ujetniki. Težko, da bi se lahko še kdaj rešili iz nji-hovih mrež, se izmotali iz pajčevine nji-

dalje na 2. strani ■

Redovnik Bommarco novi goriški nadškof

Papež Janez Pavel II. je imenoval no-vega goriškega nadškofa. Vest o imenova-nju je goriški kapitularni vikar msgr. Ri-stits, ki je vodil škofijo od smrti nadško-fa Cocolina v letošnjem januarju, prejel v sredo, 17. t.m. Novi goriški nadškof je glavni predstojnik minoritov, redovnik Vi-tale Bommarco. Star je 59 let in se je ro-dil na Cresu. V duhovnika je bil posvečen leta 1949. Bil je več let provincial mino-ritov — minoriti so eden treh frančiškan-skih redov — v Treh Benečijah, od leta 1972 pa je glavni predstojnik tega reda s sedežem v Rimu.

V izjavi za Radio Trst A je pater Bom-marco posredoval pozdrave slovenskim vernikom goriške nadškofije in tudi ver-nikom sosedne republike, ki jo je — tako je dejal — večkrat obiskal, saj ima nje-gov red v Sloveniji več samostanov. Naj-bližji je, kot znano, v Piranu v Istri.

Predvidevajo, da bo novi nadškof pri-šel v Gorico na začetku prihodnjega leta.

Prej mora namreč prejeti škofovsko posve-čenje. Obred bo po vsej verjetnosti opra-vil papež Janez Pavel II. v cerkvi sv. Pe-tra v Rimu na praznik sv. treh kraljev.

Zanimivo je, da sv. stolica ni smatrala za potrebo zaupati vodstvo Cerkve na Go-riškem domačemu duhovniku, kot je bil rajni nadškof msgr. Cocolin in kot so si že-leli nekateri cerkveni oziroma katoliški krogi na Goriškem (tako smo vsaj brali pred meseci v tedniku goriške škofije »Vo-ce isontina«). Zanimivo je dalje, da po ne-kaj letih ponovno prevzema vodstvo gori-ške nadškofije redovnik. Po drugi svetov-ni vojni je namreč v Gorici nekaj let pa-stiroval msgr. Ambrosi, ki je bil kapucin, predhodnik škofov Pangrazia in Cocolina.

Tiskovne agencije, ki so posredovale vest o imenovanju patra Bommarca za nadškofa v Gorici, so pristavile, da novo-imenovani nadškof govori štiri jezike ter »nekaj hrvaščine in nemščine«.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Stopinje po zraku«; 11.00 Sestanek z...; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 17.15 Zborovska revija »Cecilijanka 82« v Katoliškem domu v Gorici (neposreden prenos); 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 22. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Dodaj življenje ltom, ne samo leta življenju; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur (prvo in drugo dejanje opere); 11.30 Beležka; 12.00 Gledališki glasovi po stehaz spominov; 12.40 Tržaški mešani zbor in zbor »Fantje izpod Grmade«; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.55 Naš jezik; 15.00 Šport; 17.00 Kratka poročila in kulturna ronika; 17.10 Osrednja akademija šole Glasbene matice v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Od Milj do Devina;

■ TOREK, 23. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Povejmo še kaj o otrocih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur (tretje in čerto dejanje opere); 11.30 Beležka; 12.40 Dekliški zbor »Slovenski šopek« iz Mačkolj in zbor »Marij Kogoj« iz Trsta; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.30 Kam, Peter aPn? 15.30 Evergreeni; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Z besedo o glasbeni umetnosti; 18.00 Klasik trmosečja: J. W. Goethe.

■ SREDA, 24. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Sprehodi po tržaških predmestjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan; 12.40 Dekliški zbor »Devin«; 13.00 Poročila; 13.20 Nacionalno vprašanje v zadnjih desetletjih cesarsko-kraljevega Trsta; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Dijaška tribuna; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio Oddeka za staro glasbo pri tržaški Glasbeni matici;

■ ČETRTEK, 25. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenci v Združenih državah Amerike in njihova dejavnost med prvo svetovno vojno; 8.45 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.40 Tržaški oktet in cerkveni zbor iz Rojana; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.30 Otroški kotichek: »To je pa laži!«; 15.00 Beseda ni konj; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester Radiotelevizije Ljubljana pod vodstvom Antona Nanuta v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Četrtekova srečanja;

■ PETEK, 26. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Problemi slovenskega delavca v naši deželi; 12.45 »Problem mladinskega zaposlovanja med Slovenci«; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnje zborovsko tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime? 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 27. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Glasbena matineja; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Pihalni kvintet Radiotelevizije Ljubljana in pianistka Dubravka Tomšič; 11.30 Beležka; 12.00 Glas do Rezije«; 12.40 Zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«; 14.30 Otroški kotichek: »Najdihojca«; 15.00 Iz studija neposredno; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Ob 250-letnici rojstva Franza Josepha Haydna; 18.00 Biografije velikih Slovencev.

SZ po Brežnjevu: Kam?

■ nadaljevanje s 1. strani

hovega sumničenja in nezaupanja v vse ljudi. Vendar je treba upati, da bo morda napravil Andropov tisti korak ali dva, s katerima bo stopil iz začaranega kroga sovjetske politike osamljenosti in zaupanja zgolj v moč orožja.

Morda bo v času Andropova le končno nastopil čas, ko se bodo tudi v Sovjetski zvezi začeli dramiti iz totalitarne ideološke omame ali bolje rečeno iz ideološke zablode, ki je predvsem v tem, da je Lenin enkrat za vselej pogruntal vso resnico in jo fiksiral takorekoč za večno ne le za podanike sovjetskega imperija, ampak za ves svet, ki bi moral biti ali prej ali slej postati tak, kakor so si ga zamislili on in njegovi kolegi iz oktobrske revolucije. Nihče ne more in ne bo mogel nikoli upravičeno reči, da je odkril vso resnico, tako ideološko kot ekonomsko, socialno in drugo, ter da jo ima s stališča absolutne, totalitarne oblasti pravico določati tudi za druge, za neštete druge, in jo pogojevati. Oblast, ki si jo je vzel Lenin, jo prevzel od njega Stalin in si jo izročajo iz rok v roke kot nekako dediščino njuni nasledniki, je nekaj strašnega, nezaslišanega celo, če bi si jo lastili kaki faraoni ali cesarji starega veka, ki bi se smatrali za potomce bogov ali za bogove same in bi bila torej njihova »resnica« resnica, razodeta od bogov. Toda kako naj bi verjelo v tako edino resnico, razodeto le redkim, človeštvo dvajsetega stoletja, na pragu 21. stoletja, potem ko je spoznalo nauk krščanstva o Bogu, ljubezni, o zapovedi ljubezni do bližnjega namesto razrednega sovražstva in maščevanja ter kulta zgolj ekonomsko koristnega, in potem, ko si je po Voltairu in nešteti drugih filozofih priborilo pravico do dvoma ter do lastnega, osebnega iskanja resnice in do zavračanja vsiljenih resnic.

Sovjetski sistem je danes najbolj fantastičen sistem na svetu, fantastičen v smislu, da je najbolj nerealističen, kljub vsej sili svojega orožja. Fantastično je vztrajati pri verovanju, da ima mala skupina ljudi, vrh sovjetske partije, nadčloveške, bo-

žanske sposobnosti, da edini ve, kaj je resnica in kaj ne, kaj je prava ideologija in kaj ne, kdo ima pravico ukvarjati se s politiko in kdo ne, kdo ima pravico do oblasti in kdo ne. Kako je še mogoče kaj takega verjeti po francoskih enciklopedistih in srednjeevropskem prosvetljenstvu, po francoski revoluciji in objavi deklaracije Združenih narodov o človeških pravicah? Sovjetski sistem je izzivalno, cinično zaničanje demokratične miselnosti in nauka o enakem človeškem dostojanstvu vseh ljudi. Zakaj naj bi imel pravico do neke svoje resnice samo — recimo — Andropov, ne pa 250 milijonov drugih sovjetskih državljanov, in zakaj naj bi imel pravico, da razglša drugim svojo resnico samo on, ne pa — recimo — tudi kak Saharov ali Šaranski, ki zdaj umira v ječi, ker je zahteval zase enako pravico?

To so fantastične zablode. Če danes ne veljajo za take, je to samo zato, ker ves svet ve, da so kruta resničnost, čeprav bi spadale samo v kraljestvo groznih sanj. Toda zaradi tega niso nič bolj v skladu z resnico, kakor so grozne sanje psihopatskega bolnika. In prav tako malo odgovarja resničnosti današnji sovjetski imperij. S kakšnim opravičilom je mogoče danes, v XX. stoletju, odrekati desetim narodov pravico do samoodločbe, demokracije in neodvisnosti, če uživajo to pravico že celo črnici v osrednji Afriki in maloštevilni domačini na otočjih Pacifika in Karibskega morja? Zato trdno upamo, da bo morda pod Andropovom le prišel čas, ko se bo tudi sovjetsko vodstvo prebudilo iz sanj totalitarnih fantazij v resničnost sodobnega sveta.

—o—

IZRAEL - ZSSR

Izrael bo mogoče v bližnji prihodnosti navezal diplomatske stike s Sovjetsko zvezo, ki so bili prekinjeni po sedemdnevni vojni leta 1967. Na to namiguje neki telenovinski dnevnik, ki piše, da namerava izraelska diplomacija po tujih ovinkih predlagati Mckski normaliziranje odnosov med državama.

Se bo Fanfaniju posrečilo?

■ nadaljevanje s 1. strani

primeru izneverili svojemu toliko razbodbnanemu geslu, češ da njihova stranka edina lahko zagotovi »upravljalnost države«. Fanfani pa tudi po mnenju političnih opazovalcev ni politik, ki bi se bil voljan odpovedati pomembnemu in zlasti prestižnemu mestu predsednika senatne zbornice, da bi sestavil začasno, v marsikaterem pogledu šibko vlado, ki bi ostala na oblasti le do političnih volitev sredi prihodnjega leta. Tako bi namreč želeli nekateri vplivni člani osrednjega socialističnega vodstva.

Toda sedanja kriza vlade ni samo posledica znanih italijanskih političnih zdrah, temveč je tudi in predvsem posledica dejstva, da pesti Italijo huda gospodarska stiska, da se nezadržno veča inflacija, da kaže trgovinska bilanca s tujino ogromen primanjkljaj, da grozi še večja brezposel-

nost, medtem ko se zdi, da vodilne politične skupine nimajo jasnih pojmov, kako takemu stanju odpomoči in trošijo energije v medsebojnih prepirih in očitkih. V takem položaju pa bi morala vlada spregovoriti jasno besedo, poudariti, da so za izhod iz težav nujne žrtve na vseh področjih in da je treba zlasti prenehati s celovsko politiko in s privilegiranjem določenih, povečini neproduktivnih slojev.

Ali bosta senator Fanfani in zlasti njegova stranka mogla in hotela pokazati tolikšno mero poguma ter javnosti spregovoriti jasno, čeprav bolečo besedo? Dosedanje ravnanje Krščanske demokracije ne daje jamstev za kdovekakšen optimizem v tem pogledu, saj je prav ta stranka predvsem soodgovorna za sedanje stanje v državi. Morda pa se ob dvanajsti uri vendarle v tej stranki nekaj globljega dogaja, za kar pa bi že bil skrajni čas.

Poljski režim o Walesi

Lech Walesa ni imel nikakršnih pogovorov s predstavniki poljskih oblasti od trenutka, ko je bilo sklenjeno, da ga izpuščijo na svobodo. To je na tiskovni konferenci povedal glasnik poljske vlade Urban. Ta je dodal, da niso predvideni pogovori med Waleso in generalom Jaruzelskim, češ da je Walesa zasebnik, bivši predsednik bivše SOLIDARNOSTI.

Urban je ob tej priložnosti tudi sporočil, da televizija ne bo oddajala intervjuja, ki je bil posnet z Waleso neposredno po njegovi osvoboditvi. Čudna je utemeljitev: »Nismo hoteli spraviti Walesa v zadrego«, je dejal Urban, ki skuša namigavati na nekakšno nejasnost v Walesovem izražanju. Vladni glasnik je spregovoril tudi o bližnjem zasedanju parlamenta, ki bo 13. decembra, torej prav na obletnico vojaškega udara. Ni zanikal možnosti, da bi ob tej pri-

ložnosti lahko prišlo do preklica obsednega stanja; pri tem je navedel generala Jaruzelskega in njegove namige, da utegne priti do take odločitve že letos. Urban pa se ni maral izraziti, ko so ga vprašali, če bodo po preklicu vojnega stanja vsi interniranci osvobodjeni. Tudi o njih številu je navedel le približen podatek, češ da jih je »kakih tisoč«.

—o—

BREZHIBEN PRISTANEK

Z brezhibernim pristankom na asfaltirani stezi letalskega oporišča EDWARDS v Kaliforniji se je v torek, 16. t.m., končal peti polet v vesolje trajekta COLUMBIA. Po dvig je trajal pet dni, dve uri, osem minut in 50 sekund. Bil je prvi, ki je imel komercialni značaj. V vesolju je ladja namreč spravila v orbito dva satelita za telekomunikacije in s tem je vesoljska ustanova NASA zaslužila 18 milijonov dolarjev. Peti polet pa bo zapisan v zgodovini vesoljskih poletov tudi zaradi drugih novosti. V posadki so bili prvič štirje možje, poleg dveh pilotov sta bila namreč v trajektu tudi neki fizik in elektronski inženir. Vsi astronauti pa tokrat niso imeli težkih vesoljskih oblek, pač pa le navadne volnene trenerke. Edina hiba poleta je bilo črtanje sprehoda izven ladje zaradi lažjih okvar v vesoljskih skafandrih, ki stanejo približno po tri milijarde lir.

Bližnji vzhod

V Libanonu prihaja do nekaterih vojaških premikov, ki vzbujajo optimistična ugibanja. Izraelske čete so se umaknile iz nekega beirutskega predmestja, hkrati pa prihajajo govorice, da se je zmanjšala navzočnost palestinskih čet v dolini Bekaa, in sicer baje od 7.000 na 3.000 mož. Pravijo dalje, da se Izraelci pripravljajo tudi na umik z območja južno od Beirut, kjer nadzirajo cesto proti Damasku.

Nekateri listi zatrjujejo, da je to izrecno zahteval ameriški predsednik Reagan, ko se je po telefonu pogovarjal s saudskim kraljem Fahdom v trenutku, ko je bil pri kralju na obisku libanonski predsednik Gemayel. Ta vest ni uradna. Pač pa poročajo o izraelskih okrepitevah na področju višavja Chouf, kjer se že mesec dni ponavljajo spopadi med falangisti in levičarskimi Druzi.

Medtem pa v Washingtonu krožijo govorice, da se Reaganov odposlanec Habib pripravlja na novo posredovalno misijo na Bližnjem vzhodu. Cilj tega poslanstva bo iskanje možnosti, da bi vse tuje čete v doglednem času zapustile libanonsko ozemlje.

Vatikan na zasedanju v Madridu

Na zasedanju konference za varnost in sodelovanje v Evropi, ki se je obnovilo v Madridu devetega novembra letos, je pred dnevi nastopil zastopnik svete stolice msgr. Canalini. V svojem obširnem govoru je vatikanski predstavnik predlagal, naj bi se sklicala posebna konferenca o razoroževanju v Evropi in na kateri bi razpravljali tudi o spoštovanju človekovih pravic, kot so zajemčane v Helsinški sklepni listini. Sklicanje konference o razorožitvi v Evropi bi po njegovem mnenju prispevalo k odpravi nezaupanja, ki danes vlada med državami.

Monsignor Canalini je opozoril, da se v Evropi pogosto kršijo človekove pravice, kar je v kričečem nasprotju z obveznostmi, ki so bile sprejete v Helsinkih. Pri tem je

vatikanski zastopnik omenil prepoved ozioroma razpustitev poljskega neodvisnega sindikata Solidarnost, izgon nekaterih ljudi iz raznih držav in povsem ideoloških razlogov. Omenil je dalje težave, ki jih imajo nekateri ljudje zaradi želje, da bi se izselili iz lastne države, omejitve ki se postavljajo sredstvom množičnega obveščanja kot tudi kršitev verske svobode v Evropi.

Monsignor Canalini je obžaloval, da Sveta stolica v nekaterih državah ne more svobodno imenovati škofov in da se ponekod verskim skupnostim zanika pravica do obstoja. Zastopnik Svete stolice je nato zahteval, naj države podpisnice helsinške skupne listine, spoštujejo črko in duh te listine.

NOVA KNJIGA VLADIMIRA DEDIJERA

Vladimir Dedijer je izročil reški založbi Liburnija rokopis za tretjo knjigo iz svojega obširnega dela »Novi prispevki za življenjepis Josipa Broza Tita«. Rokopis mora zdaj še v cenzuro, ki jo bo opravil poseben hrvaški republiški organizem za varovanje Titovega imena. Dedijer je imel s tem dodatnim Titovim življenjepisom že vrsto težav. To velja predvsem za drugi del, ki šteje nad 1200 strani. Z raznih strani so mu očitali, da je preveč po svoje prikazal like nekaterih jugoslovanskih veljakov, kot na primer Bakariča in Rankoviča. Leteli so tudi očitki, da je načel Titov mit. Dedijer se je kasneje pritožil, da so mu skušali neznanici odnesti nekaj gradiva iz njegovega arhiva.

ARGENTINSKA KATOLIŠKA CERKEV

Argentinska katoliška Cerkev je pripravljena sodelovati v okviru prizadevanj, da bi se v državi dosegla sprava med vojniki in civilisti. Tako se glasi poročilo, ki ga je izdala argentinska škofovska konferenca, potem ko so argentinske politične stranke takorekoč soglasno zavrnilo predloge vojaške vlade glede prevzema oblasti po civilistih. Na tiskovni konferenci, ki jo je priredila skupina argentinskih škofov, so obrazložili vsebino dokumenta, ki se zavzema za odkrit in javen dialog glede najbolj kočljivih vprašanj, ki danes pretresajo argentinsko družbo. Glavni namen teh prizadevanj je okrepiti proces normalizacije državnih inštitucij.

Letošnje knjige Goriške Mohorjeve družbe

Pri Goriški Mohorjevi družbi bo v teh dneh izšla letošnja knjižna zbirka. Kot je že navada, bo izšel Koledar za leto 1983, ki bo tudi letos obsežen zbornik vseh važnih dogodkov na kulturnem, družbenem, verskem in političnem področju pri nas. Poleg takih člankov pa bo v njem veliko poljudno-znanstvenih prispevkov, nekaj proze, poezije in veliko fotografskega dokumentarnega gradiva.

Veliko obeta knjiga »Janez Madon«, ki jo je napisal Ludvik Ceglar. Knjiga je življenjepis goriškega rojaka Janeza Madona, ki je bil misijonar v Braziliji. V tej južno-ameriški državi je opravil v začetku tega stoletja zelo pomembno delo, ne samo na verskem področju, ampak tudi na socialnem, gospodarskem in kulturnem polju. Med Brazilci pa je ta slovenski misijonar tako priljubljen, da ga Brazilija namerava kandidirati za svetnika. Opisi težkega, a bogatega in intenzivnega življenja sredi džungle bodo gotovo pritegnili mnoge bralce.

Letos je Goriška Mohorjeva družba hotela izdati tudi knjigo, ki bi pritegnila osnovnošolske otroke. Tako bo izšla barvana slikanica »Rojstvo v Betlehemu«. Knjigo je napisal Stepan Zavrl, umetniške slike, vabljiv tekst in zanimiva grafična podoba pa so gotovo pomembna novost med knjižnimi izdajami te Mohorjeve družbe.

Zelo obsežen se tudi napoveduje »Primorski slovenski biografski leksikon«. V letošnjem prvem snopiču druge knjige bo izšla skoraj vsa črka K. To pomembno leksikografsko delo torej dobiva vse jasnejšo in popolnejšo podobo, kar gre gotovo v čast Goriški Mohorjevi družbi, ki leksikon izdaja. Da delo dobro napreduje, pa je zasluga tudi prof. Jevnikarja, ki urejuje to važno publikacijo v našem zamejstvu.

Občni zbor Slovenske skupnosti za Devin Nabrežino

V soboto, 13. t.m., je bil v Nabrežini izredni občni zbor SSK za imenovanje delegatov, ki bodo zastopali to sekcijo na bližnjem pokrajinskem kongresu stranke. Ob lepem številu članov ter ob prisotnosti pokrajinskega tajnika Hareja se je zbor pričel s poročilom o političnem stanju v pokrajini in z obrazložitvijo važnosti deželni volitev, ki bodo spomladi 1983. Predsedujoči Antek Terčon je posebej poudaril izredno važnost enotnega nastopa vseh Slovencev, da se ponovno izvoli deželni poslanec, ki bo edini resnično zagovarjal interese vse slovenske manjšine v Italiji. Tajnik prof. Harej pa je natančno obrazložil sedanje politično stanje v tržaški pokrajini, potem ko so se Pittonijevi »laikosocialisti« povežali z Listo za Trst. Naša stranka je samostojno zapustila pogajanja, ker ostali partnerji niso hoteli sprejeti njenih bistvenih zahtev po u-

veljavitvi naših pravic. Po poročilu se je razvila obširna razprava o nadaljnjih korakih SSK in o umestnosti vstopa v koalicio s to nenaravno družčino. Večina je bila mnenja, da mora novo pokrajinsko vodstvo SSK narediti vse, da se ta naša edina stranka popolnoma ne odreže od oblasti. Po drugi strani pa ne more SSK v sodelovanje z Listo, ki je zrastle v glavnem kot protislovenska in protijugoslovanska formacija. Na predlog Bojana Brezigarja je občni zbor sprejel resolucijo, ki v glavnem potrjuje ta stališča in priporoča delegatom, da jih na pokrajinskem kongresu zagovarjajo.

Nato so prisotni s tajnim glasovanjem izvolili delegate, ki so: Ivan Brecelj, Mario Carli, Milko Sedmak, Bojan Brezigar, Ivo Kralj, Gregor Pertot in Antek Terčon.

Sledilo je še precej kritično poročilo o stanju na občini, odkar SSK sodeluje s

KPI in PSI. Starejši občinski odbornik Brezigar, ki je podal poročilo, je poudaril, da mora naša stranka biti stalno budna pri raznih občinskih sklepih in da na žalost prevečkrat ostajamo edini zagovorniki ne le interesov Slovencev, ampak vseh domačinov. S tem v zvezi je sekcijski odbor sklenil, da se sestane s KPI in PSI, da se preveri dosedanje delovanje in da se pregledajo načrti za prihodnost.

n k

—o—

ZA INTENZIVNO POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA OB MEJI

Koroški deželni proračun predvideva za leto 1983 za pospeševanje in razvoj obmejnih področij le 15 milijonov šilingov, kar je občutno premalo, je v posebni izjavi poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij, dipl. inž. Feliks Wieser. To je namreč le nekaj nad dva odstotka od 670 milijonov šilingov, kolikor je v prihodnjem letu predvideno za pospeševanje koroškega gospodarstva.

Glede na to, da se je gospodarsko stanje na Južnem Koroškem v zadnjem času močno poslabšalo in da so napovedi za prihodnje leto slabe, je predsednik ZSO od pristojnih v deželni vladi zahteval konkretne ukrepe, s pomočjo katerih bi lahko ublažili negativni gospodarski razvoj.

Med drugim je predlagal: da mora Koroška v proračunu za leto 1983 nameniti bistveno več sredstev za razvoj obmejnih področij, Koroška deželna vlada naj izdela konkretne predloge za sklenitev posebnega obmejnega gospodarskega sporazuma s Slovenijo. Sejamski sporazumi med Koroško in Slovenijo morajo služiti z vidika Koroške predvsem domačim proizvodnim firmam, republika Slovenija naj preveri možnosti, da se maloobmejni promet v celoti izvzame iz omejitev, ki so bile nedavno sprejete v Jugoslaviji.

Omenjeni predlogi so v korist gospodarstva na obeh straneh meje ter so v interesu slovensko- in nemškogovorečih ljudi Južne Koroške. Z dobro voljo in ob resni skrbi za plodno obmejno gospodarsko sodelovanje je navedene predloge možno relativno hitro uresničiti, je v svoji izjavi poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij. (Sindok).

—o—

RAZSTAVA ALBERTA SIRKA V SV. KRIZU

Kulturno društvo Vesna se je v soboto, 13. novembra, spomnilo 35-letnice smrti svojega rojaka slikarja Alberta Sirka, ki je med našimi likovniki izstopal predvsem s svojimi akvareli in marinami. Slikar Albert Sirk pa je bil tudi med ustanovitelji predvojnega kulturnega društva Vesna.

Današnje društvo se je spomnilo umetnika z retrospektivno razstavo. Uvodoma je spregovorila predsednica društva Ilde Košuta. O Sirkovem liku in delu pa je spregovoril znani umetnostni kritik in slikar Milko Bambič.

Med kulturnim sporedom, ki je sledil, so organizatorji pokazali vrsto diapozitivov Sirkovih del. Pri tem je sodeloval mladi režiser Marko Sosič.

Retrospektivna razstava Sirkovih del bo v veži kriškega Kulturnega doma odprta do nedelje.

Koncertna izvedba Bartokovega »Sinjebradca«

Drugi abonmajski koncert Glasbene matice je bil za naše občinstvo nekoliko nenavadno glasbeno doživetje. Poslušali smo lahko koncertno izvedbo Bartokove enodejanke »Grad vojvode Sinjebradca«. To Bartokovo delo je nastalo v umetnikovem ekspresionističnem obdobju, vendar se tudi v njem ni mogel odpovedati svojemu glasbenemu sporočilu, ki velikokrat črpa iz ljudske glasbe, ki jo je Bartok vse svoje življenje zbiral in občudoval.

Enodejanko so izvajali res odlični interpreti. Pela sta mezzosopranistka Zlata Ognjanovič in naš tržaški rojak, basist Ivan Sancin. Pri klavirju pa ju je spremljal pianist in dirigent Milivoj Šurbek, ki je v ljubljanski Operi tudi dirigiral operno izvedbo tega Bartokovega dela.

Snov za to delo je Bartok črpal iz znae fantastične zgodbe o vitezu Sinjebradcu, ki je služila za libretto tudi drugim skladateljem, sam pa je snov obdelal na

ekspresionistični način. V svoji glasbeni govorici se poslužuje tudi drugih sredstev izražanja, celota pa nam zelo plastično ustvari okolje, v katerem se zgodba razvija in razpleta. Pianist je z izrednim občutkom odigral svojo zahtevno vlogo, dobro je spremljal in podčrtoval glasbeno govorico in besedilo obeh izvajalcev, le občasno je klavir lahko preglasil glas. Vsi trije, tako Šurbek kot Ognjanovičeva in Sancin, pa so znali resnično ustvariti ozračje te enodejanke, četudi ni bilo na odru nikakršnih scenskih pripomočkov. V podobnih koncertnih izvedbah se namreč še toliko očitneje pokaže pevka in interpretka nadarjenost, saj si poslušalec ustvari podobo le s poslušanjem in uživanjem v sporočilo dela.

Sicer ne preveč številno občinstvo je bilc tako deležno lepega glasbenega užitka. Škoda, da so drugi izgubili tako lepo priložnost.

Cerkvene spremembe na tržaškem Krasu

Glasilo goriške nadškofije »Voce Isoncina« je objavila v zadnji številki daljši članek, iz katerega bralec zve, da je kapitularni vikar, msgr. Ristits s svojim odlokom ustanovil nadškofijski delegaciji za bogoslužje in dušnopastirstvo v nabrežinski in zgoniški občini. V cerkvenem pogledu pripada ozemlje obeh občin goriški nadškofiji. Ena delegacija, ki jo vodi duhovnik Ugo Bastiani, župnik v begunskem naselju svetega Mavra pri Sesljanu, bo skrbela za bogoslužje in dušnopastirstvo med italijanskimi verniki vseh župnij (v obeh občinah jih je skupno sedem), druga delegacija, ki jo vodi dr. Jože Markuža, župnik v Mavhinjah, pa bo skrbela za slovenske vernike v župniji naselja svetega Mavra v Sesljanu.

Odlok goriškega kapitularnega vikarja pojasnjuje, da se verniki vseh župnij v obeh občinah povsem svobodno lahko obračajo na slovenskega ali italijanskega duhovnika za podeljevanje zakramentov ali za kakršenkoli stik dušnopastirske narave. Članek v tedniku goriške nadškofije na začetku opozarja, da je bilo ozemlje obeh občin do leta 1947 v narodnostnem pogledu večini slovensko, kasneje pa se je razmerje spremenilo, najprej zaradi naseljevanja beguncev iz Istre, nato pa zaradi imigracije iz Trsta in iz drugih krajev v zvezi z delovnimi mesti v štivanski papirnici in tržiških ladjedelnicah. V petih župnijah, od skupnih sedem v obeh občinah, so župniki slovenske narodnosti, v dveh župnijah, in sicer v obeh begunskih naseljih, pa sta župnika Italijana.

S seje občinskega sveta v Sovodnjah

Občinska seja je bila 9. novembra; osrednje točke so se nanašale na dva odobrova sklepa ter razdelitev podpor športnim in prosvetnim društvom.

Sklepa odbora sta imela kot predmet razširitev ceste Rubije - Vrh. Najprej so svetovalci odobrili sklep, da se podaljša rok za en mesec podjetju, ki je bilo v zamudi zaradi nekaterih dodatnih del, ki jih je izvršilo po naročilu ožjega odbora. Drugi sklep se je nanašal na izplačilo podjetju za vsa opravljena dela. Pri tem je svetovalec SSK kritiziral ravnanje ožjega odbora, ki si prilašča pravico, da sam razporeja in načrtuje razna dela, ne da bi se zmenil za mnenje občinskega sveta. Korektnost bi zahtevala, da bi odbor obvestil tudi manjšino. Nadalje je isti svetovalec dodal, da sklep take važnosti ne spada med navadne sklepe dnevnega reda, ampak bi moral biti obravnavan kot posebna točka. Na vprašanja drugega svetovalca SSK, ki se je zanimal koliko stanejo nekatera dela (na primer cesta v Škrljah, razširjeni ovinek pri pokopališču na Vrh), je v glavnem odgovarjal poleg župana podžupan Klemše. V debato so posegli tudi nekateri svetovalci večine, ki pa niso bili preveč prepričljivi v oporekanju svetovalcev SSK. Iz vsega poteka diskusije je bilo razvidno, da je SSK zadela v živo in s tem dokazala, da odbor ni bil povsem korekten do občinskega sveta. Svetovalska skupina SSK se je pri glasovanju vzdržala, medtem ko so ostali svetovalci glasovali za sklep.

Kot je razvidno, je bila debata pri teh odborovih sklepih živahna, pri točki o podeljevanju podpor športnim in prosvetnim društvom pa naravnost razgreta.

Kriterije, po katerih je bila razdeljena vsota 8 milijonov lir (lani 6), je obrazložil podžupan Klemše. Najprej je pojasnil, da je v tej vsoti tudi prispevek za cerkev na Vrh. Pri tem je takoj interveniral svetovalec SSK in opozoril na nepravilnost ravnanja občinskega odbora; nato je navedel vse točne podatke o predstavitvi te prošnje, osebne intervencije in podatke o iz-

plačilu: prošnja je bila vložena 13. februarja 1981, interpelacija je bila vložena na seji 3. novembra istega leta ob razpravi glede prebitka za leto 1980; vprašanje je bilo sproženo tudi na seji 3. novembra; medtem ko je bilo izplačilo prispevka odobreno na seji 22.12.1981. Takrat je bilo tudi rečeno, da v proračunu ni postavke za tovrstne prispevke, odbor pa je sporočil, da bo prošnjo vsekakor ugodno rešil. Svetovalec SSK je nadalje poudaril, da je prejšnja občinska uprava večkrat vnesla v proračun to postavko. Na koncu je svetovalec še podčrtal, da ni nastopil, ker gre za prispevek cerkvi, ampak zaradi načina, po katerem je bila zadeva speljana.

Potem ko je podžupan podal svoje mnenje in mnenje odbora o tej zadevi, je nadaljeval z branjem osnutka, ki ga je pripravil odbor glede podpor društvom in organizacijam. Seznam je sledeč: Športno društvo Sovodnje prejme 1,6 milijona lir (lani 1 mil.), Športno združenje Soča 400

tisoč (200 tisoč), Prosvetno društvo Sovodnje 1,3 mil. (1 mil.), Športno - prosvetno društvo Vipava 1,1 mil. (950 tisoč), PD Danica 1,15 mil. (950 tisoč), Prosvetno društvo Skala 950 tisoč (850 tisoč), zbor Rupa - Peč 550 tisoč (500 tisoč), sekcija Krvodajalcev 350 tisoč (lani isto), Kraški krti 200 tisoč (100 tisoč), Skavtska organizacija 100 tisoč (lani isto), Taborniška organizacija 100 tisoč (lani jih ni bilo), za cerkev na Vrh 200 tisoč lir, kar je bilo izplačano že lani decembra. Po branju tega seznama je povzel besedo svetovalec SSK Remo Devetak, kritično ocenil tako razpodelitev in dejal, da je čas, da se preneha s takim načinom razdeljevanja. Navedel je zatek vsote prispevkov, ki so jih razne organizacije prejele v zadnjih treh letih in nadaljeval svoj poseg rekoč, da so društva, ki imajo različno delovanje (v mislih je imel skavte in zbor Rupa-Peč) nič manj vredna kot ostala. Svetovalec SSK Černic je bil mnenja, da bi morala biti sestavljena komisija za razdeljevanje podpor; nato je opozoril, da so skavti in taborniki prejeli enako visoko podporo, o tabornikih se

dalje na 8. strani ■

Seja sekcije sovodenjske SSK

Po daljšem premoru se je oktobra setal ožji odbor sekcije SSK iz Sovodenj. Sejo je vodil sekcijski tajnik Benjamin Černic. Odbor je pregledal opravljeno delo; najprej je ugotovil, da je nek zastoj, kar se tiče svetovalske skupine v občinskem svetu. Po daljši razpravi je bil sekcijski odbor mnenja, da mora upoštevati potrebe vseh zaselkov in vasi v občini in da ob manjših problemih ne more sklicati seje celotne sekcije; ko pa so vprašanja širšega značaja in politične narave pa je sekciji dobrodošel vsak nasvet. V nadaljevanju seje so razpravljali tudi o vprašanih obveščanja o občinskih sejah in drugih problemih.

Člani sekcije so nato obravnavali vprašanja bodočega delovanja; treba bo sklicati občni zbor, ki bi se moral vršiti že pred meseci. Ker sta na programu pokrajinski in deželni kongres SSK, je sekcija

sklenila, da skliče občni zbor za konec novembra. Na tem zboru bodo podali poročila tajnik, predstavniki v občinskem svetu, razni člani, zatem pa izvolili nov odbor in določili, v smislu statuta, svoje predstavnike za pokrajinski svet stranke.

Člani so nadalje ugotovili, da je potrebno tudi naprej organizirati praznike in srečanja za svoje somišljenike, ki jih ponavadi priredijo v prvi polovici novembra; to služi za družabnost pa tudi za boljše medsebojno spoznavanje.

Sekcijski odbor je sklenil, da tudi letos, kot že več let, postavi venec pred enega izmed spomenikov na območju občine, v spomin tistih, ki so darovali svoje življenje za boljši socialni razvoj in slovenstvo. Izbira je letos padla na Vrh, kjer so položili venec skupno s sovodenjsko občinsko upravo, z domačimi športno - kulturnimi društvi, z borčevsko organizacijo. V priložnostnem kulturnem programu so sodelovali združeni pevski zbor Danica in Sovodenjski nonet; krajše recitacije sta podala Manuela in Mavricij Černic. Proslave so se udeležili tudi predstavniki jugoslovanskega konzulata, prejšnja leta so namreč polagali vence že dan prej. Slovenska skupnost v sovodenjski občini je pred leti sklenila, da bo vsako leto položila venec pred enim izmed spomenikov v občini, to je že storila dvakrat in sicer v Gabrijah leta 1980, naslednje leto v Sovodnjah. Nekateri člani so na pripombe občanov hoteli vedeti, zakaj niso pri polaganju občinskega venca pred spomenika prisotni tudi predstavniki SSK, ki so stranka opozicije, a le izvoljeni v občinski svet; to se je dogajalo v preteklih letih. Vzrok za to lahko najdemo v dejstvu, da sedaj SSK polaga svoj venec pred spomenik; zaradi tega ni manjšina v občinskem svetu, to je SSK, vabljen, da spremlja venec pri vseh spomenikih v občini. Treba pa je vsekakor pripomniti, da je predstavnik SSK spremljal venec občinske uprave pred spominsko obeležje, ki je na poslopju pred cerkvijo v Sovodnjah.

V Števerjanu pokopali Jožefa Komjanca

V ponedeljek, 15. novembra, je v 74. letu starosti nenadoma umrl Jože Komjanc, z Mocverja, kot so mu rekli po domače. Jože je bil eden izmed tistih trdnih, delavnih briških ljudi, ki se na kmetijski rodijo, tu živijo, si ustvarijo družino in do zadnjega trenutka vztrajajo na svoji zemlji, ker to zemljo ljubijo, saj so nanjo bili priklenjeni vse življenje. Ta briška, trda zemlja pa jim je dala živeti, iz nje so črpali svoj vsakdanji kruh. Vztrajnost pri delu, pogum in podjetnost pa so pripomogli, da je Komjančeva kmetija postajala vedno bolj solidna, vedno bolj napredna in da je danes ena izmed največjih in najbolj organiziranih v Števerjanu. Prav gotovo ima pri tem velike zasluge pokojni Jože, saj si je ustvaril številno družino, v kateri sta zrastle Aleš in Simon, ki nadaljujeta očetovo delo, in štiri sestre; vsi so skupaj z mamo Afro vzgledno pripomogli, da se je celotna družina postavila na trdne

noge, v vinogradniškem pogledu pa doseglja izredne uspehe. Tudi družina pokojnega Jožefa je bila številna in je poznala trde čase; od številnih bratov je samo Jože ostal na domači zemlji, medtem ko so ostali odšli iz Števerjana in celo po svetu. Skoraj vsi so študirali in postali tudi ugledne osebnosti; naj ob tem omenimo dr. Iva, ki je slovit ortoped ob Gardskem jezeru, ali pa dekana Marjana, župnika v Sovodnjah. Vsi so radi prihajali domov, na Mocverje, kjer jih je sprejemal brat Jože. Vsakdo, ki je prišel k njemu na dom, je dobil prijazno besedo, dober nasvet — pokojnik je bil vesele narave, rad se je pogovarjal s prijatelji, znanci. Z njim odhaja v grob ena izmed značilnih briških figur, človek z jasnim pogledom na stvari, človek pokončnega značaja; človek, ki ve, kaj hoče, neomahljiv in trden. Naj mu bo lahka briška zemlja; svojcem izrekamo globoko sožalje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Glas Slovenske kulturne akcije

Iz Buenos Airesa je prispela nova številka Glasa Slovenske kulturne akcije, iz katerega zve- mo nekaj novic o delovanju te matice slovenskega kulturnega delovanja v Argentini, pa tudi na splošno med Slovenci v svetu. Uvodnik na prvi strani ima naslov »Ljubiteljski ali poklicni kulturniki?« in pravi med drugim: »Razlikovati med amaterskim in profesionalnim kulturnim delovanjem ni povsem lahko delo, zlasti če imamo pred očmi posamezne primere. V naši skupnosti se dogaja, da neprofesionalni kulturni delavec mnogokrat kakovostno in kvantitetno več zmore kakor poklicni kulturnik. To trditev utemeljujejo tehtne izvedbe na področju literature, gledališča, esejistike in drugih umetniških in znanstvenih področij. Kljub temu pa je vprašanje razmerja med poklicnimi in ljubiteljskimi kulturnimi dejavnostmi mnogokrat predmet razpravljanja v naših krogih in včasih tudi povod razburjenja in jeze. Večkrat smo že slišali, da tega ali onega niso sprejeli v določene organizacije naše slovenske skupnosti, ker ni imel diplome, priznanja ali podobnega — ostal je na nižji stopnji »prijatelj organizacije«. Avtor, ki je podpisan samo z začetnicama A.R., pride do naslednjega zaključka: »V zdomstvu še daleč ni dovolj kulturnih dejavnosti in sožitja tega, kar imamo. Razmerje... med ljubiteljskimi in poklicnimi kulturniki ni konkurenčno. Nihakor ne moremo govoriti o nesmiselnem tekmovanju in očitaniu, še posebej pa ne o izpodirvanju ene oblike z drugo, ali ene oblike s praznino druge. Gre za med seboj dopolnjujoči se nalogi, za med seboj povezani osnovni.«

Na prvi strani najdemo še dva krajša članka. Druga stran pa se začne s člankom »SKA potrebuje krušnih očetov...«, ki vabi bralce, naj po-

stanejo podporni člani te kulturne ustanove, ki ima zdaj sorazmerno zelo malo naročnikov, glede na število Slovencev demokratičnega mišljenja, ki živijo v obeh Amerikah in kot zdomci v Evropi ali v slovenskem zamejstvu. »Zato so še večjega pomena vsi tisti naši naročniki — je rečeno v članku — ki poleg naročnine naklonijo še druge, večje ali manjše vsote, s katerimi ustanova krije samo po sebi umevni primanjkljaj«. List pa poziva tudi k mecenstvu — pojem, ki je žal mnogim bogatim Slovincem komaj še razumljiv, in piše: »Koliko... mecenov bi Slovenska kulturna akcija potrebovala, če bi hotela razviti vse lepe možnosti kulturnega ustvarjanja med slovenskimi izseljenci po svetu in v zamejstvu. A je med Slovenci le peščica naročnikov SKA, še manj njenih podpornikov, mecen so pa bele vrane. Če kdaj, bi bilo zdaj potrebno dati slovenskim kulturnim ustanovam, zlasti v izseljenstvu, ... vso oporo, potrebno visokemu kulturnemu delu.«

Na isti strani zvezo o novi razstavi slikarke Bare Remec v Buenos Airesu — tokrat je razstavila alvarele — in o predstavi Cankarjeve »Lepe Vide«, ki jo je uprizorilo Slovensko gledališče v argentinski prestolnici. Režiral je Maks Borštnik. List tudi poroča o kulturnih večerih letošnje sezone v Buenos Airesu. Začela se je z že omenjeno razstavo Bare Remec, nadaljevala pa se je s predavanjem Tineta Debeljaka mlajšega o prostoru in času oziroma o relativnosti teoriji. Sledilo je predavanje dr. Tineta Debeljaka o slovenskem dramatik Jožetu Vombregarju za 80-letnico njegovega rojstva. 1. novembra je bilo na sporedu predavanje ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja »Odnos vere in kulture v izseljenstvu«. 13. novembra je predaval dr. Andrej Fink »o legalnosti in legitimnosti dr-

žavne oblasti«, za 27. november pa je najavljeno predavanje tudi iz Drage znane Katice Cukjati »Vpliv suarezianizma na revolucionarna gibanja v argentinskem XIX. stoletju«.

Založba Slovenske kulturne akcije pa bo v kratkem izdala knjigo o ustanavljanju slovenskega šolstva na Primorskem pod zavezniško oblastjo po drugi svetovni vojni. Napisal jo je tedanji organizator tega šolstva dr. Srečko Baraga.

Tretjo stran zavzema v glavnem pismo pesnika Vladimira Kosa iz Tokia, na četrti strani pa najdemo poleg več manjših člankov poročilo o novi brošuri »Visokošolci ob Srebrni reki«, t.j. o delovanju Slovenskega katoliškega akademskega društva v Argentini, ki deluje že 25 let.

—o—

Bibliografija o slovenski manjšini

Revija »Quaderni del Lombardo Veneto«, ki jo izdaja kulturno društvo »Lombardo Veneto« v Padovi, je izdala pred kratkim kot svojo 14. posebno prilogo brošuro — datirana je z majem letošnjega leta — in ki ima naslov »Bibliografia sulla minoranza slovena in Italia (1970-1980)«, t.j. Bibliografija o slovenski manjšini v Italiji (1970-1980). Brošurica ima z ovitkom vred 16 strani. V kratkem dvojezičnem, italijanskem in slovenskem uvodnem besedilu, je rečeno: »Kot prilogo št. 14 revije Quaderni vam predstavljamo kratko bibliografijo, ki zadeva slovensko manjšino v Italiji. To je le prvi seznam: opravičujemo se za napake in vrzeli; zahvaljujemo se Branku Marušiču iz Nove Gorice in Marjanu Pertottu s Kontovela za njune podatke. Hvaležni bomo našim bralcem, če nam bodo sporočili naslove publikacij za prihodnjo številko.« Podpisan je urednik revije Nino Agostinetti.

Na prvem mestu seznama najdemo prav Agostinettijevo publikacijo iz leta 1977 »L'onorevole Adamo Zanetti, prete contadino (1859-1946)«, t.j. poslanec Adamo Zanetti, kmečki duhovnik (1859-1946), ki je bila objavljena v Vidmu. Sledi ji študija istega avtorja »La contea di Gorizia alla fine dell'800«, t.j. Goriška grofija ob koncu 19. stoletja, objavljena leta 1980. Sledi še kakih 110 naslovov samostojnih publikacij, nanašajočih se na slovensko manjšino. Publikacije zadevajo raznovrstne plati življenja naše manjšine, od etnografije do zgodovine in jezikoslovja, pa tudi na njen politični in gospodarsko-socialni položaj. Upoštevane pa so samo publikacije v italijanskem jeziku in dvojezične. Kot rečeno, gre za samostojne publikacije, zato revije niso upoštevane. V pošteb bi prišla kot dvojezična seveda samo Lokarjeva revija »Most«.

Druga drobna publikacija, na katero naj tukaj opozorimo, je nova knjižica mariborske založbe Obzorja v zbirki »Naravni in kulturni spomeniki Slovenije«, ki ima naslov »Grad Pišece«. Avtor knjižice je Ivan Stopar. Na 24 straneh nam prikaže zgodovino in žalostno sedanost gradu Pišece na Štajerskem. Še do zadnje vojne je bil grad popolnoma ohranjen in notranjščina je bila bogato opremljena s starinskim, pristnim pohištvo. Danes grad propada in oprema je izgnila. Le malokaj je ohranjeno. Vendar Stopar niti z besedico ne omeni, kaj je bilo vzrok takega propada gradu v povojnih letih, čeprav bralca seveda to zanima. Nazorno pa prikaže prejšnjo zgodovino gradu, ki sega v zgodnji srednji vek. Kogar zanima stara slovenska zgodovina, bo z veseljem prebral to knjižico, ki mu bo marsikaj povedala in je tudi lepo ilustrirana.

Videmski nadškof med Beneškimi Slovenci

V soboto popoldne je bilo v Čedadu, na sedežu kulturnega društva »Ivan Trinko« srečanje Beneških Slovencev z videmskim nadškofom msgr. Battistijem. Predstavniki slovenskih organizacij so to svojo srečanje z nadškofom ocenili za zelo pozitivno.

Uglednega gosta je pozdravil predstavnik beneških kulturnih organizacij prof. Viljem Černo, ki je v svojih pozdravnih besedah poudaril pravico in zahtevo po globalni zaščiti Slovencev na vsem področju naše dežele.

Svoj poseg pa je zaključil z vabilom Cerkvi in njenim predstavnikom, da podprejo te želje in zahteve Beneških Slovencev, kot so podprli zahteve Furlanov. Nadškof Battisti je namreč prejšnji teden govoril pred komisijo za ustavna vprašanja pri poslanski zbornici, ki se je mudila v naši deželi. Povedal je, da je tudi ob tej priliki opozoril komisijo na vprašanje Slovencev v videmski pokrajini. Zavzel se je za pravično ureditev slovenske manjšine, ne glede na njihovo število.

Nadškof je na sobotnem srečanju tudi

predlagal, da bi slovenski duhovniki postavili listino na podlagi enotnih zahtev vseh Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini. Listino bi potem moral odobriti duhovniški in pastoralni svet, tako bi listina postala izraz vse cerkvene skupnosti. videmske nadškofije. Nadškof Battisti bi

ZSKP iz Gorice

priredi v soboto, 20. t.m. ob 20.30 in v nedeljo, 21. t.m. ob 16. uri v Kato- liškem domu pevsko revijo

CECILJANKO 1982

Nastopajo zbori iz zamejstva in Slovenije.

tako lahko posredoval ta dokument tudi goriškemu in tržaškemu škofu. V tem primeru pa bi lahko vsa Cerkev v deželi nastopala enotno in složno glede tega vprašanja pri senatni komisiji za ustavne zadeve, ki bi morala v kratkem obiskati Furlanijo - Julijsko krajino.

PRIREDTVI OB DNEVU REPUBLIKE V LJUBLJANI

Prireditve letošnjega jubilejnega festivala **REVOLUCIJA IN GLASBA** potekajo v znamenju popularnih partizanskih, revolucionarnih in nekaterih drugih priljubljenih pesmi, še zlasti pa novih skladb domačih avtorjev različnih kompozicijskih usmeritev, žanrov in zvrsti. Vključujejo tuje zanimive glasbene odzive preteklega in sodobnega umetniškega dogajanja, privabile so skorajda vse najvidnejše poustvarjalce posameznike, skupine in ustanove, odvijajo se v številnih krajih Slovenije, popestrile so sporede in izvajalske vrste ter pritegnile poslušalčevo radovednost.

V okviru **X. FESTIVALA REVOLUCIJA IN GLASBA** bosta v **VELIKI DVORANI CANKARJEVEGA DOMA** v Ljubljani dve prireditvi:

— v torek, 23. novembra 1982 ob 20. uri

**VEČER PARTIZANSKEGA
PEVSKEGA ZBORA**
Dirigent: Milivoj Šurbek

— v četrtek, 25. novembra 1982 ob 20. uri

**SIMFONIČNI VEČER -
PROSLAVA DNEVA REPUBLIKE**

Sodelujejo: Simfonični orkester RTV Ljubljana, Mešani pevski zbor Consortium musicum, PAZ »Vinko Vodopivec«, Slovenski oktet, Mladinski zbor RTV Ljubljana in solisti.

Dirigent: Anton Nanut.

Zbore so pripravili: dr. Mirko Cuderman, Tomaž Svete, Matevž Fabijan.

Vstopnice in programi so na voljo pri blagajni Cankarjevega doma. Za **Partizanski pevski zbor** po 20,00 din - do 19. novembra do 14. ure; za **Simfonični večer** brezplačne vstopnice do 23. novembra do 14. ure. Rezervacije po telefonu (222-815).

Nega sobnih rastlin

Iglaste begonije so izrazite sobnice in potrebujejo obilo vlage, toplote in svetle, senčne prostore. Zalivamo jih od zgoraj, vendar ne po listih in srčiki, ker je rastlina podvržena gnitju. Zato jo pozimi pri 15 stopinjah manj zalivamo in se ogibamo prehitremu menjavanju temperature, kar je obenem s prevelikim zalivanjem vzrok odpadanja listov. Čeprav spomladi listi znova poženejo, je rastlina vendar celabljenja.

Mlade begonije dobimo iz listnih podtaknjencev tako, da razrežemo dozorel list na male trikotnike, v sredini katerih mora biti stikališče glavne in stranske listne žile, ki naj poteka od spodaj navzgor, in take zasadimo plitvo in poševno v rahlo, peščeno zemljo, kjer se ukoreninijo in mlada rastlinica prikuka na dan. Lahko pa tudi v celem listu, katerega rob obrežemo nad stikališčem žil. Z nožem naredimo zareze, nakar list s spodnjim površjem položimo na vlažen pesek, zgoraj pa ga ob straneh obložimo s kamenčki.

Ob zarezanih listnih žilah poženejo koreninice, nad njimi pa mlade rastlinice. Skrbeti pa moramo za toplo in vlažno ozračje. Omenjene trikotnike z žilami navzdol lahko položimo na vodo in potem ko opazimo koreninice, jih do polovice podtaknemo v rahlo peščeno zemljo in rezultat bo mlada rastlina.

Gomoljne begonije so po vzgoji pravo nasprotje listnatim, saj v sobah ne uspevajo, ker potrebujejo obilo zraka in svetlobe in so kakor ustvarjene za okna in balkone, a so občutljive za premočno sonce in bolje uspevajo v globokih zabojskih

kot v ločnikih, ki pa naj jih postavimo na vzhodna in zahodna okna v polsenco, nikakor pa na južna okna in balkone.

Pozimi imejmo gomolje v suhem, srednjetoplem prostoru, zavite v časopisni papir. V zgodnji pomladi gomolje posadimo v plitvo svežo zemljo, tako da je gomoljček le pokrit s prstjo. Dokler ne požene, ne zalivamo, zemljo le vlažimo, a zalivamo potem, ko je begonija pognala in še to le v podstavek, nikakor ne od zgoraj.

V kolikor rastlina noče nognati, jih imejmo na toplem in preko njih povežemo polivinilsko vrečko, ker jim s tem naredimo visoko zračno vlago in kmalu začno poganjati, vendar jih dobro zračimo, da preprečimo plesen.

Priporočljivo je gojiti izredno lepe, višee gomoljnice, «*begonia tuberhybrida pendula*», pri kateri cvetovi visijo na peceljih in se razvijajo drug za drugim v različnih barvah, pozimi pa gomoljčke kar pustimo v suhi zemlji.

Begonia semper florens ali vedno cvečoča begonija neutrudno cveti v nasadih, na grobovih, v lončkih v rdeči rožnati ali beli barvi skozi vse leto. Enaka njej je *begonia gracilis* in obe lahko pripravimo za zimsko cvetenje tako, da ju jeseni obrežemo, presadimo in zmerno zalivamo. Svetlobo rabi tudi tigrovka - *begonia angularis* - ki je malo razširjena. Meter visoko zraste *begonia metallica*, ki cveti rožnato in poleti zahteva pred soncem in vetrom zavarovan prostor, a je pozimi zelo občutljiva, ker ji ob prevelikem zalivanju listi začno odpadati.

Z. T.

Karantanski klobuk

Najpristnejši slovenski simbol

**JOŽKO
ŠAVLI**

Panter je star simbol, izhaja že iz antike. Srečamo ga že v staroindijskem, staroegipčanskem, etruščanskem, starogrškem (Dionizov kult) in rimskem bajeslovju. V zvezi z Dionizovim češčenjem je znan že v 6. stol. pr. Kr. V času zgodnjega krščanstva so se razširile različne legende, pravzaprav zgodbe o živalih, zlasti iz spisov Fiziologa (Physiologus) na začetku 4. stol. V teh zgodbah nastopa panter kot sovražnik zmaja; slednjega se vse živali bojijo, samo pred panterjem ga prevzame silen strah in zbeži v svojo votlino. Gre za prastar simbol boja med svetlobo in temo in razumljivo je, da najde ta simbol v zgodnjem krščanstvu najvidnejše mesto. Iz Fiziologovih spisov pa izhaja tudi simbolika srednjeveških grbov. Podoba panterja se pojavlja že na rimskih spomenikih Norika in Panonije, tudi v zvezi z **rogom izobilja** (cornucopiae). V karantanskih grobovih iz 10. stol. pa se podoba stiliziranega panterja nahaja dokaj pogosto na luničasih uhanih. (20) T uhanj pa so ena od značilnosti ketlaške kulture, t.j. značilne kulture v Karantaniji, kjer je trajala od 8. do 11. stol.

Razumljivo je, da je lahko le tako silna simbolika, kot jo je predstavljal panter, vz-

držala pred simboliko klobuka. Značilno je tudi to, da so grbi s podobo panterja najbolj pogosti na prostoru vzhodnih Alp, drugod po Evropi jih dejansko ni. Torej prav na prostoru Karantanije oz. Velike Karantanije, saj najdemo sledove panterja celo v Veronski krajini, ki je spadala sprva k tej kneževini. Panter spada kakor križi ali orli ter zmaji med prvotne bojne znake. A. Siegenfeld, raziskovalec panterjevskega znaka, predvideva, da se je njegova podoba nahajala prvotno kot plastični odtis na karantanskih ščitih. (21)

Sredi 13. stol. se v grbih že uveljavlja nad ščitom okras, kot dodatni znak odličja njihovih nosilcev. Prvo poročilo o okrasu nad koroškim ščitom se nanaša na grb Ulrika III. iz leta 1246 (J. Enekel), ko je bil še sovladar, skupaj z očetom Bernardom. Toda ta grb ni več panter, temveč v eni polovici ščita trije leopardizirani črni levi na rumenem, v drugi polovici pa beli prečnik na rdečem. Okras pa je očitno še od prejšnjega panterjevega grba in je opisan takole: **rogovi, prevlečeni s hermelinom in podtaknjeni s pavji peresi**. (22)

Ko je Ulrik III. leta 1255 v celoti nasledil očeta Bernarda, je spet prevzel stari

grb s panterjem. Toda v enem od njegovih pečatov se nahaja tudi **pojoči petelin**, na levo obrnjen (pečat na listini, Kremsmünster, 3.6.1263). (23)

Češki kralj Otokar, ki je nasledil Ulrika III. (1269), ni mogel obdržati Koroške. Po nekaj letih je cesar izročil deželo v fevd Majnardu Goriško-Tirolskemu (1286). Ta je dokončno prevzel nov koroški ščit, v okras nad njim pa **nizek klobuk širokih krajev ter s šopom pavjih peres** (pečat, Judenburg, 21.10.1286). (24)

Po Majnardovi smrti (1295) so v deželi skupno zavladaali njegovi sinovi Oton, Ludvik in Henrik. Izmed grbov na njihovih pečatih sta značilna Otonov in Henrikov.

Otonov pečat ima nad novim koroškim ščitom spet **klobuk širokih krajev ter s šopom pavjih peres** (pečat, grad Tirol, 18. februar 1301). (25) Henrikov pečat pa ima nad enakim ščitom še bogatejši okras: **klobuk s šopom petelinjih peres ter od krajev visečimi listi lipe** (pečat, Celovec, 15. februar 1297, in Št. Vid. 3.2.1303). (26)

Vse listine z omenjenimi pečati hrani Avstrijski drž. arhiv na Dunaju.

Ko je Henrik postal leta 1307 češki kralj, je svojemu koroškemu ščitu nadel češki grbovni okras. V tej obliki je leta 1335 prišel skupaj z deželo Koroško v last Habsburžanov. Ti so ga spremenili šele leta 1363, ko so od Henrikove hčere Marjete dobili Tirolsko, ki je imela v grbu enak okras. Torej je novejši koroški grb dobil okras, ki

Tridnevno srečanje zgodovinarjev v našem mestu

»Trst in njegovo zaledje« to je bil naslov tridnevnega zgodovinskega simpozija, ki so ga v našem mestu priredile filozofska fakulteta v Trstu, ljubljanska filozofska fakulteta in inštitut za sodobno zgodovino na dunajski univerzi.

Dvorana Baroncini v Ul. Trento 8, ki jo je dala na razpolago družba »Assicurazioni Generali«, je bila tako od četrtega, 11. do sobote, 13., sedež tega simpozija, ki je priklical v Trst zgodovinarje iz vseh treh držav. Pobuda, kot je povedal predsednik organizacijskega odbora, prof. Jože Pirjevec, je pravzaprav nadaljevanje že dobro ustaljenih stikov med zgodovinarji vseh treh držav, saj že nekaj let obstajajo dobri odnosi in sodelovanje med univerzami tega področja. Prav zato je bila izbira Trsta za letošnji simpozij zelo naravna, saj poleg drugega letos poteka 600-letnica pripadnosti Trsta Avstriji.

Vprašanje Trsta in njegovega zaledja pa je tako zanimivo raziskovalno področje, da so ti trije dnevi bili le nekakšen uvod v vsa tista vprašanja, ki nastajajo v zvezi z njim.

V tem smislu so bila tudi zamišljena predavanja, saj so skušala osvetliti razna vprašanja v zvezi z zgodovino Trsta in njegovega naravnega zaledja od srednjega veka pa do naše polpretekle zgodovine. Predavanja so skušala osvetliti razne podobe te zgodovinske stvarnosti, tako z gospodarske, narodne, kulturne, arhitektonske plati, politične in socialne, krajevne in mednarodne. Argumentov, ki so jih predavatelji razčlenili, je bilo še in še. Neka-

terih so se samo dotikali, druge nakazovali in razčlenjevali, vse to pa nam je dalo podobo, da je tržaška zgodovina še v veliki meri neraziskana. Dosedaj skrajno nepopolna in velikokrat tudi tendenciozno pisana.

Znanstveni pristop zgodovinarjev na tem simpoziju, k raznim vprašanjem, ki so doslej razburjali duhove in delili mnenja tudi med zgodovinarji v našem mestu, nam je precejšen porok, da je bilo to tridnevno zborovanje korak naprej k trezni in znanstveni obdelavi bogatih zgodovinskih virov o tržaški zgodovini. Zgodovini, ki je očitno zgodovina območja tako na prepihu, kot Trst.

Čeprav je na simpoziju manjkalo nekaj vidnih imen tako italijanskega, kot tudi slovenskega zgodovinarstva, je bilo zborovanje na zelo kvalitetni ravni. Vsekakor bi zaslužilo zanimanje pri študentih in ljudeh, ki se zanimajo za podobna vprašanja. Poleg drugih pozitivnih ugotovitev glede posameznih predavanj pa se nam zdi vredno podčrtati tudi dejstvo, da so na tem simpoziju nastopili s tehtnimi prispevki tudi mladi zgodovinarji, ki so lani diplomirali na tržaški fakulteti. To sodelovanje mladih sil pa nam je porok, da bomo lahko kmalu brali kaj novega, zanimivega in tehtnega o zgodovini našega mesta in ozemlja.

Z velikim pričakovanjem pa čakamo tudi objave zbranega gradiva tega tridnevnega simpozija, ki je nakazal nekatere nove smernice za vse naše zgodovinske pisarje.

ga je ohranil vse do danes: zlati bivolji rogovji, potaknjeni od zunaj s petimi zlatimi paličicami; na vsaki od teh visijo po trije lipovi listi, na desni črni, na levi rdeči. (27)

Nastane končno še vprašanje, ali gre v grbih Majnardovega ter Otonovega in še zlasti Henrikovega pečata samo za navaden viteški klobuk, znak dostojanstva in svobode, ali pa za karantanski oz. slovenski ali tudi koroški klobuk, ki ima na Koroškem svojo zgodovinskopolitično simboliko?

Ker je bil Majnard vladar na Tirolskem in je tam uporabljal v pečatu tirolski grb (z orlom), na Koroškem pa (nov) koroški grb, je jasno, da grb sam ni vezan na osebo vladarja, pač pa na deželo, ki ji vlada, in to ne le ščit z znakom, temveč tudi okras grba.

Z zgodovinskopravnega vidika je torej klobuk v Majnardovem grbu res koroški, karantanski in ne viteški. Listi lipe, viseči od krajev klobuka, kot jih najdemo na Henrikovem pečatu, pa se skladajo s ploščicami, ki jih omenja še posebej poročilo Otokarja: **klobuk s preprosto vrstico, okrašen s kroglicami ali ploščicami, privezanimi na njegovem krajcu.** (28)

V prepričanju, da gre res za omenjeni klobuk, nas še bolj potrjuje dejstvo, da so na Henrikovem pečatu zamenjali ploščice na klobukovem krajcu lipovi listi, saj je lipa prastar slovenski simbol.

Nič manj značilen pa je tudi **čop petelinjih peres**, ki so prav tako zelo star bo-

jevniški znak. V avstrijski vojski so jih častniki nosili vse do prve svetovne vojne, pojavljajo pa se pri vojaških oddelkih tudi v drugih vojskah. (29) V času kmečkih uporov je bilo petelinje pero znak slovenskih kmečkih puntarjev.

Upoštevati pa moramo tudi sam čas Majnardovega ustoličenja (1286), saj se pečati z omenjeno simboliko pojavijo prav v tistih letih, ko je bilo ustoličenje in njegova simbolika v spominu in zavesti javnosti še posebno živo. V takih okoliščinah je težko oporekati pristnosti omenjene koroške ali s pravnega vidika gledano, karantanske simbolike. Tudi če bi v drugih deželah obstajala podobna simbolika, vendarle nima iste vsebine.

Ne nazadnje priča o širokem poznavanju imena Karantanije še v tistem obdobju tudi dejstvo, da so po Majnardovem ustoličenju za koroškega vojvoda začeli imenovati njegov denar t.j. tirolske groše ali krajcarje zlasti na območju severne Italije, kar z imenom **karantan**. In ta denar je ostal v veljavi vse do leta 1858. (30)

Slovesska krajina

Klobuk se v 14. stoletju pojavi tudi v grbu Slovenske krajine. Upodobljen je na samem ščitu kakor tudi v okrasu. Kakšno območje je predstavljala Slovenska krajina?

Ime je zgodovinsko in ga prvič zasledimo v Fredegarjevi kroniki (Fredegarii Chronicon) kot »**marca Vinedorum**« za leto

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V SOVODNJAH

■ nadaljevanje s 5. strani

ne ve, koliko jih je in letos so se prvič pojavili v občini, medtem ko skavti imajo že večletno in razgibano delovanje; v samih Sovodnjah jih je nad trideset. Podžupan Klemše je v svojem odgovoru zagovarjal stališče odbora in v okrepitev svoje teze navedel prošnje društev in njihovo delovanje. Pred glasovanjem te točke je načelnik svetovalske skupine SSK izjavil, da njegova skupina ne glasuje za tako razdelitev.

Občinski svet je nato odobril sklep, ki se je nanašal na najem posojila v višini 220 milijonov lir za dograditev telovadnice. Sledila je odobritev načrta za notranjo preureditev občinske stavbe. Župan Primožič je navedel podrobnosti načrta in stroške; za zidarska dela 8 milijonov lir, 27 pa za opremo. Svet je nato odobril izplačilo podjetju Grilj z Vrha za opravljanje dela na pokopališčih v Rupi in Gabrajah. Med točko razno je župan poročal o prispevkih dežele oz. posojilih za kanalizacijo na območju občine; prvi prispevek naj bi služil za prvi odsek in sicer med Rupo in Pečjo. Svetovalec SSK Devetak je nadalje hotel vedeti o namenih odbora glede pokopališča na Vrhu. Izrazil je mnenje, naj bi pokopališča ne širili, ampak naj bi ga postavili na kraj, ki je za to določen v že odobrenem regulacijskem načrtu.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

631. Nanaša pa se na Karantanijo, kjer je tedaj vladal knez Valuk, dežela pa je bila del Samovega kraljestva. Zgodovinske listine nazivajo v tem času Karantance tudi Venete, kneza pa kot »Wallucus dux Winedorum«. (31)

(Dalje)

- (20) A. v. Siegenfeld, itm., str. 61 - 130
W. Modrijan, Der römische Landsitz von Löffelbach, Schild von Steier, Gradec 1964, str. 1, slika 1
Erna Dietz, Zwei neue Reliefsteine aus Flavia Solva, Schild von Steier, Gradec 1958
Vinko Šribar — Vida Stare, Drava — meja med Oglejskim patriarhatom in salzburško nadškofijo v luči arheoloških najdb, Slovensko morje in zaledje, Koper 1978-79/2-3, str. 473-475
R. Puschnig, Unser steirisches Wappentier, Blätter für Heimatkunde 50, Gradec 1976
- (21) A. v. Siegenfeld, itm., str. 12 - 16, 362
- (22) ZZ. Bartsch, itm., str. 51, 52
A. v. Siegenfeld, itm., str. 251
- (23) A. v. Siegenfeld, itm., str. 265
- (24) itm., str. 260
- (25) Z. Bartsch, itm., str. 53
- (26) A. v. Siegenfeld, itm., str. 262
Z. Bartsch, itm., str. 53
- (27) A. v. Siegenfeld, itm., str. 266
- (28) A. Schönbach, »Der steirische Reimchronist über die Herzogshuldigung in Kärnten«, Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung 21, Dunaj 1900, str. 518-527 (gl. B. Grafenauer, itm., str. 241)
- (29) Brockhaus Enzyklopädie, Wiesbaden 1968, str. 105
- (30) Lessico Universale Italiano, Rim 1700, str. 176
- (31) A. Kuhar, Slovene Medieval History, Studia Slovenica, New York - Washington 1962, str. 2
F. Kos, Gradivo I. 164